
Haralds
Matulis

CEĻOJUMS UZ ČERNIVCIEM

Haralds
Matulis

JOURNEY TO CHERNIVTSI

Viss iesākas ar Černivciem, gleznainu, klusu pilsētu Ukrainas rietumos, netālu no robežas ar Rumāniju. Černivci ir pilsēta Karpatos, kurai ir pārsteidzoši daudz līdzīga ar Rīgu. Tā dēvēta par mazo Vīni, Dienvideiropas Babilonu, Jeruzalemi pie Prutas. Ilgstoši bijusi Austroungārijas sastāvā, tagad tā ir Ukrainas zeme.

Šis ceļojums aizsākas kā atmiņas par ceļošanu Austrumeiropā kopš deviņdesmitajiem gadiem un pamazām pārvēršas par iekšējiem koloniālā subjekta meklējumiem: postsociālisms, postkoloniālisms, nacionālisms, nacionālā identitāte, sociālā atmiņa, nesenās vēstures dokumentēšana, biogrāfiskā metode, refleksīvā socioloģija, vietu un lietu antropoloģija, lokālās vēstures, mikronaratīvi. Nostālgija pēc aizgājušā padomju laika bērnības atmiņām. Minska, Ļvova, Černivci — padomju un pēcpadomju laiks. Baltijas republikas kā visvairāk uz rietumiem esošā PSRS daļa. Devīdesmito sajūta, ko rada uzposums, Rietumu gaismas sienas, reklāmas, apjuntie saulesargi un plastmasas krēsli. Tūristu vēl maz, bet drīz gaidāms uzplaukums, visi grib nopelnīt. Ceļošana: postkoloniālā skatiena neizbēgamība. Koloniālās ilgas, Tobāgo, Lietuvas dižvalsts. Kērzona līnija, Austrumeiropa kā buferzona starp Krieviju un Eiropu un Česlavs Milošs par Austrumeiropas piederības alkām Eiropai.

Projekta gala rezultāts ir deviņu gleznu un diskursīvo prakšu sērija. Sērija veidota no relatīvi patstāvīgiem postsociālisma / postkoloniālisma motīviem. Diskursīvās prakses saspēlējas ar līdzās esošiem attēliem, šajā mijiedarbē mainot gan teksta, gan attēla uztveres semiotiku, radot jaunu, kombinētu nozīmi, un atsedzot postkoloniālā subjekta sašķeltību, tas reizē gan kritizē koloniālo, gan zemapziņā ilgojas pēc tā sniegtās hierarhiskās stabilitātes.

It all starts in Chernivtsi, a scenic, quiet city in Western Ukraine, not far from the border with Romania. Chernivtsi is a town in the Carpathians, yet it is surprisingly similar to Riga. It is also known as Little Vienna, the Babylon of Southern Europe, and Jerusalem on Prut. Long part of the Austro-Hungarian Empire, it is now Ukrainian land.

This journey begins as a reminiscence of travels in Eastern Europe since the 1990s and gradually turns into a search for the internal colonial subject: postsocialism, postcolonialism, nationalism, national identity, social memory, documentation of recent history, biographical method, reflexive sociology, anthropology of places and things, local histories, micro-narratives. Nostalgia for childhood memories during the Soviet era. Minsk, Lviv, Chernivtsi — Soviet and post-Soviet times. The Baltic States as the part of the USSR closest to the West. The feeling of the 90s that is created by bright neon lights, advertisements, parasols, and plastic chairs. Not many tourists yet, but soon there will be economic growth and even an explosion — everybody wants to make money. Traveling: the inevitability of the postcolonial gaze. Colonial longings, Tobago, the Grand Duchy of Lithuania. The Curzon Line, Eastern Europe as a buffer zone between Russia and Europe, and Czesław Miłosz on Eastern Europe's longing for European belonging.

The material outcome of the project is a series of nine paintings and discursive practices. The series is composed of relatively independent postsocialist/postcolonial motifs. The discursive practices interact with the juxtaposed images. This alters the perception of both text and image, creating new, combined meanings and exposing the split nature of the postcolonial subject, which critiques the colonial and yet subconsciously longs for the hierarchical stability it provides.

Raņše

Раньше я все важное писал на русском. Now I have to write in English if that is really important. Tikai tad, ja esi latvietis, vari saprast, ko tas nozīmē.

Atjaunotajā Latvijā pēc 1991. gada valodas politika bijusi divēja. No vienas puses, latviešu valodas lomas nostiprināšana par valsts valodu oficiālajā saziņā. No otras puses, sabiedrības gatavība plaši lietot krievu valodu sadzīvē. Latviešu valodas kā nelielas valodas statuss starptautiskā mērogā nozīmē, ka sociālās mobilitātes dēļ latvieši ir spiesti iemācīties arī svešvalodas un komunicēt tajās. Agrāk — gan Padomju Savienības laikā, gan pirms tam cara Krievijā — šo hierarhiski augstāko stāvokli ieņēma krievu valoda. Mūsdienās, ja gribi runāt par tiešām svarīgām lietām, ir jārunā angļiski.

- > Andrejs Pumpurs. *Lāčplēsis*. 1888.
- > Benedict Anderson. *Imagined Communities*. 1983.
- > *Valsts valodas politikas pamatnostādnes 2021.–2027. gadam*.

Раньше

Раньше я все важное писал на русском. Now I have to write in English if something is really important. Tikai tad ja esi latvietis, vari saprast, ko tas nozīmē.

Since 1991, when Latvia restored its independence, the language policy has been ambiguous. On one hand, there has been the strengthening of Latvian as the official language of communication, and on the other hand, the readiness of society to use the Russian language widely in social life. The status of Latvian as a small language on an international scale means that, because of social mobility, Latvians are also forced to learn foreign languages and communicate in those. In the past — in the Soviet Union and tsarist Russia — the Russian language took the highest place in the hierarchy. Nowadays, if one wants to talk about truly important subjects, one needs to speak in English.

- > Andrejs Pumpurs. *Lāčplēsis*. 1888.
- > Benedict Anderson. *Imagined Communities*. 1983.
- > *Latvian Language Policy Guidelines for 2021–2027*.

Tobāgo

Kad Latvija cīnījās par brīvību un valstiskā neatkarība nebija publiskajā retorikā pieņemams naratīvs, tad vides aizsardzība, kultūras mantojums un olimpiskā kustība kļuva par emocionāliem tematiem, ap kuriem audzēt nācijas identitāti.

«Tikko mēs tv skatījāmies, kā kādreizējā Kurzemes kolonija Gambija lepni nes savas mazās, bet brīvās zemes vārdu lielākajā tautu parādē — olimpiskajās spēlēs. Ar mums kopā ir cilvēki, kas startējuši 1936. gada olimpiskajās spēlēs zem neatkarīgās Latvijas karoga.» (no Latvijas Olimpiskās komitejas atjaunotāja Viļņa Baltiņa uzrunas tautas demonstrācijā Mežaparka estrādē 1988. gada rudenī, argumentējot, kāpēc Latvija ir pelnījusi piedalīties olimpiskajās spēlēs ar patstāvīgu delegāciju)

Atmodas kustības dramaturģe Māra Zālīte gadu tūkstošu mijā uzrakstīja tautā populāro lugu «Tobāgo!», kas slavina kurzemnieku uzņēmību pasaules iekarošanā. Kopš neatkarības atgūšanas ik pa dažiem gadiem pazīstami cilvēki dodas uz Tobāgo, lai filmētu tv raidījumu ciklu par kurzemnieku pēdām šīs salas vēsturē. Latviešu tautas varēšanas stāsti tiek saistīti ar mūsu koloniālo pagātņi — Kurzemes hercogistes kolonijām Āfrikā un Karību reģionā. Ignorējot koloniālisma ļaunās īpašības, tiek uzsvērtā latviešu (kurzemnieku) uzņēmība tālu zemju apgūšanā. Neskatoties uz to, ka Kurzemes hercogiste nebija Latvija un valdošā šķira tajā bija nelatvieši.

- > Freddie Mercury, Montserrat Caballé. *Barcelona*. 1992.
- > Māra Zālīte. *Tobāgo!* 2001.
- > Dace Dzenovska. Historical agency and the coloniality of power in postsocialist Europe. *Anthropological Theory*. 2013.

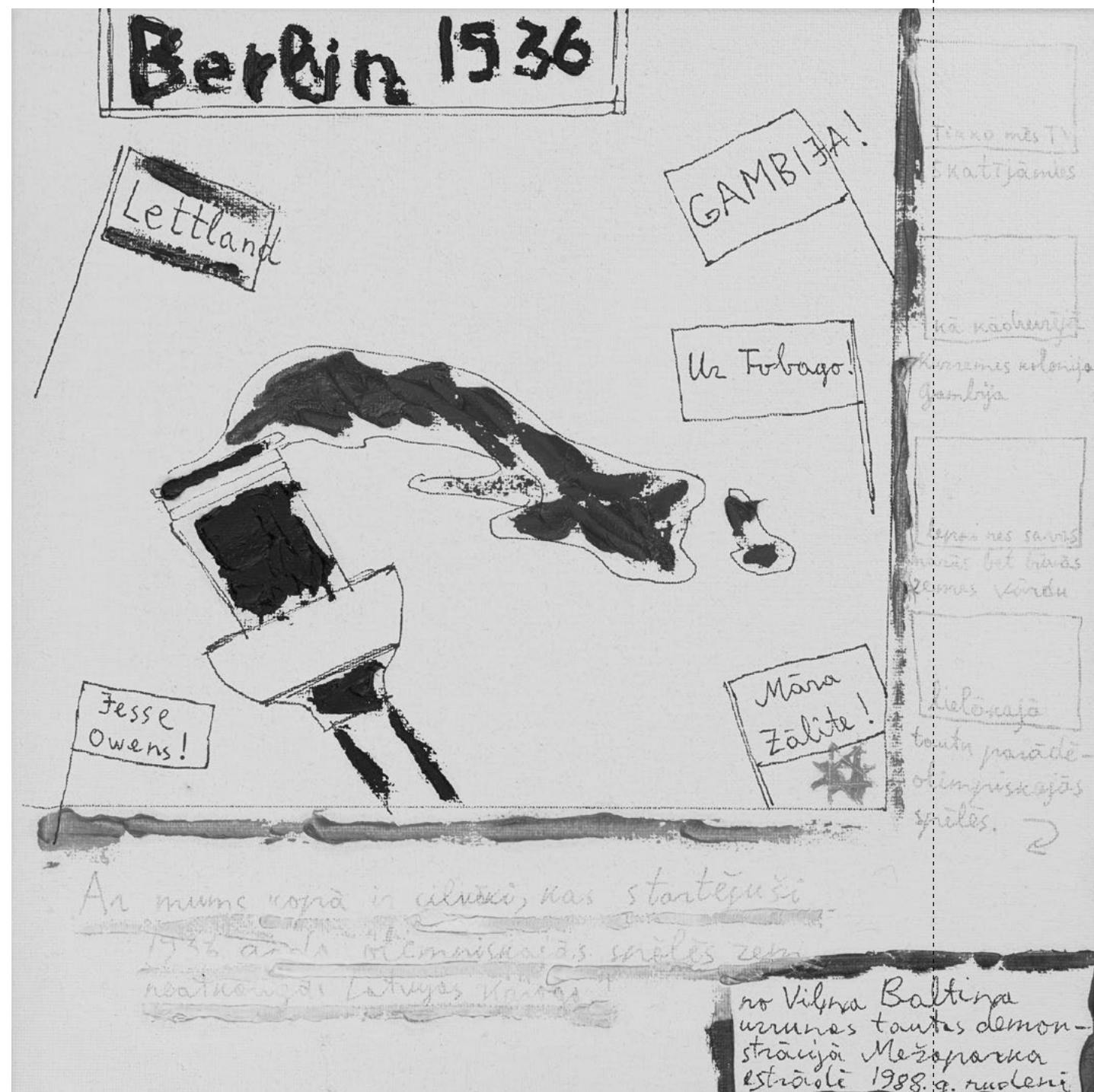
Tobago

When Latvia was fighting for freedom and national independence was not an acceptable narrative in public, environmental protection, cultural heritage, and the Olympic movement became emotional subjects through which to build the nation's identity.

“We were watching just now how Gambia, the former colony of Courland, was proudly carrying the name of their small but free country in the biggest parade of nations—the Olympic Games. There are people with us here who have participated in the Olympic Games of 1936 under the flag of independent Latvia.” (from the speech of Vilnis Baltiņš, the restorer of the Olympic Committee of Latvia, during the demonstration in The Mežaparks Great Bandstand in the fall of 1988—on the topic why Latvia deserves to participate in the Olympic Games with an independent delegation)

Māra Zālīte, the playwright of the Awakening or Singing Revolution movement, wrote a very popular play at the turn of the millennium: Tobāgo! That play praises the Courlanders’ endeavor to conquer the world. Since independence was restored, every few years there have been celebrities who go to Tobago in order to film a series of tv shows about the legacy of the Courlanders on the history of the island. The stories of the Latvian nation’s abilities are being tied to our colonial history—the colonies of the Duchy of Courland in Africa and the Caribbean. By ignoring the evil side of colonialism, the entrepreneurial spirit of Latvians (Courlanders) is being accented in the conquering of faraway lands—despite the fact the Duchy of Courland was not Latvia and the ruling class then was not Latvian.

- > Freddie Mercury ft. Montserrat Caballé. *Barcelona*. 1992.
- > Māra Zālīte. *Tobāgo!* 2001.
- > Dace Dzenovska. Historical agency and the coloniality of power in postsocialist Europe. In: *Anthropological Theory*. 2013.

Teātra laukums Černivcos. 1968. gads

Viss sākas ar Černivcu pieredzi — gleznainu, klusu, kalnainu pilsētiņu Ukrainas rietumos, netālu no robežas ar Rumāniju. Nostalgija pēc padomju laika bērnības. Minska, Ļviva, Černivci — padomju un pēcpadomju laiks. Baltijas valstis kā vistuvāk Rietumiem esošā PSRS daļa. Ar stopiem braukt uz Melno jūru. Postpadomju ceļošana — ilgas pēc Rietumiem un «normālā». Ceļošana pāri Polijai — nekurienei. Ziemeļu-dienvidu dimensija iepretim ceļošanai uz Rietumiem. Par deviņdesmito sajūtu, ko rada uzposums, Rietumu gaismas sienas, reklāmas, apjuntie saulesargi un plastmasas krēslī. Tūristu vēl maz, bet drīz gaidāms uzplaukums un sprādziens, visi grib nopelnīt.

-
- > Paul Celan. *Mohn und Gedächtnis*. 1952.
 - > Haralds Matulis. *Černivci*. 2022.
 - > Katherine Verdery. *What was Socialism, and What Comes Next?* 1996.

Theatre square in Chernivtsi. 1968

Everything started with the experience in Chernivtsi—a scenic, quiet, mountainous city in Western Ukraine, not far from the border with Romania. Nostalgia for childhood during the Soviet period. Minsk, Lviv, Chernivtsi—Soviet and post-Soviet times. The Baltic States as the part of the USSR closest to the West. Hitchhiking to the Black Sea. Post-Soviet travel—longing for the West and “normality”. Traveling across Poland—a nowhere land. A North-South dimension contrary to traveling to the West. The feeling of the 90s that is created by bright neon lights, advertisements, parasols, and plastic chairs. Not many tourists yet, but soon there will be growth and even an explosion—everybody wants to make money.

-
- > Paul Celan. *Mohn und Gedächtnis*. 1952.
 - > Haralds Matulis. *Černivci*. 2022.
 - > Katherine Verdery. *What was Socialism, and What Comes Next?* 1996.

Театральна площа в Чернівцях. 1968 р.

Lai nokļūtu Eiropā, ceļotājiem bija jāveic nogurdinošs ceļš cauri Polijai

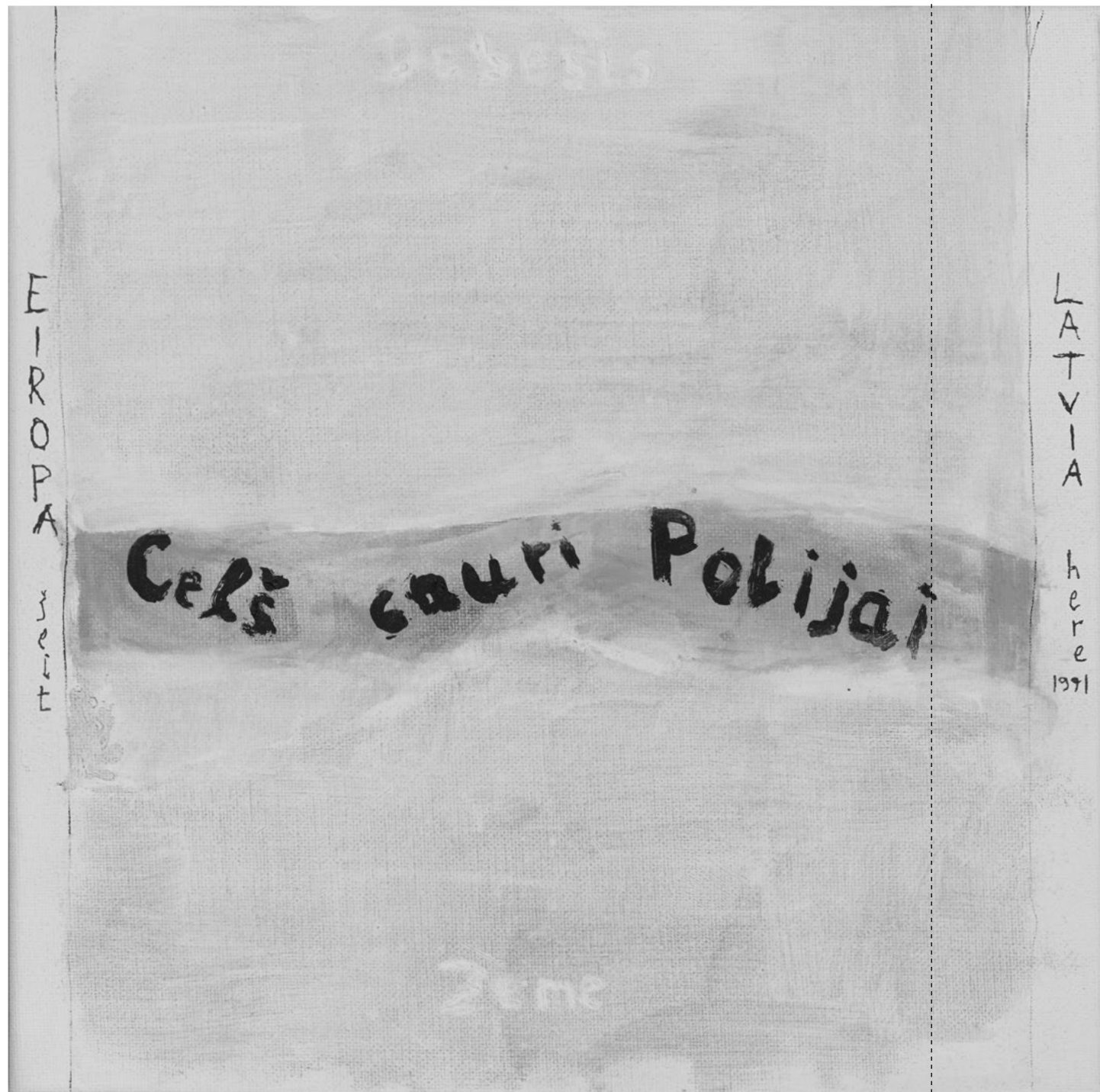
«Stāv sacīts «lai nokļūtu Eiropā, ceļotājiem bija jāveic nogurdinošs ceļš cauri Polijai» un arī «no Vecās Eiropas Baltiju šķir tūkstotis kilometru Polijas mežu, šoseju un nekurienu». Tas, protams, ir aizspriedums. Jo Polija ir brīnišķīga, skaista un bagāta zeme. Tomēr mūsu esejas uzdevums nav atrisināt šos vēsturiskos pārpratumus, tā būtu pavisam cita, lielāka un dziļāka esija. Tāpēc mēs paliksim šī aizsprieduma varā un zināmā mērā pat atkārtosim to. Lai gan īsti jau mums nav ko teikt, tāpēc ar šo arī beigsim mūsu izklāstu un dosim iespēju izteikties citiem, kuriem šķiet, ka viņiem ir ko teikt.» (*miscellanea*)

Padomju pilsoņi nevarēja brīvi ceļot. Lai nokļūtu ārpus Pado-
mju Savienības, bija vajadzīga ārzemju pase, un pat tad varas
iestādes izlēma, kurš ir un kurš nav pietiekami uzticams, lai dotos
ārzemju ceļojumā. Austrumeiropas sociālisma bloka valstis bija
tālākais, uz ko varēja cerēt vienkāršs pilsonis. Tikai ļaudis sakaros
ar Komunistisko partiju un VDK varēja apmeklēt Rietumus. Tā-
pēc pēc neatkarības atgūšanas vēlme ieraudzīt savām acīm Parīzi,
Berlīni, Vīni padarīja Poliju mūsu prātos par plašu nekurzemi,
kas jāšķērso, lai nokļūtu apsolītajos Rietumos.

To get to Europe, travelers had to endure the vast swathes of Poland

“It has been said, ‘to get into Europe, travelers had to endure a tire-
some journey through Poland’ and also ‘the Baltics are separated
from Western Europe by a thousand kilometers of Polish forests,
highways and nowhere land.’ That, obviously, is prejudiced, be-
cause Poland is a wonderful, beautiful, and rich country. However,
the goal of our essay is not to solve these historical misunderstand-
ings, that would be a completely different essay—a greater, and
deeper essay. Therefore, we will stay in the grip of this misconcep-
tion and, to a certain extent, will even repeat it. Actually, we don’t
even have much to say, therefore we will end our exposition here
and will let others who think that they have something to say have
an opportunity to express themselves.” (*miscellanea*)

Soviet citizens were not allowed to travel freely, needing a
special “traveling passport” to go outside the Soviet Union. Even
then, authorities decided who could be trusted to go abroad and who
could not. The socialist countries of Eastern Europe were the fur-
thest that ordinary people could hope to travel to. Only people with
ties to the Communist Party, or KGB, could hope to visit the West.
Therefore, after regaining independence, an urge to visit Paris, Ber-
lin, and Vienna arose, and thus transformed Poland, in our minds,
into a nowhere land you have to cross, to get to the promised West.

Revolveri un rozes

Deviņdesmito sākumā, agrā rudenī, varēja nomirt
no šo vārdu izrunāšanas vien — rudens sākums, deviņdesmito sākums,
veca kriminālhronika, kurā
fūru karavāna brauc no Doičlandes, cauri poļiem, uz austrumiem. Priekšējā
mašīnā sēž apsardzes priekšnieks — jauns polis
ar armijas karabīni,
melnā ādiniecē,
krievu maskēšanās tērpā — dzen savas desmit fūres
gar miegainiem Mazūru ezeriem.

Un nav zināms, ko viņi tur ved un uz kā rēķina raujas
cauri laikam, kas ir pārstājis iet šajā viņu tēvzemes apgabalā, un nav zināms,
kāpēc viņš neguļ, ja jau visas Berlīnes pornožurnālu sievietes
dzied viņam, dzied — Guli, komandier, guli, kamēr vēl guli,
kamēr vēl ir tev miers;
kad tu nodarbojies ar seksu, tavas rētas spīd istabā tumšā,
kad tu lauž maizi, lūst virs ezeriem debesis,
guli, komandier, guli, visi mirst, visi dzimst,
visi pāriet uz otru brīvības krastu, nāve
dod vienu priekšrocību — tā atbrīvo tevi no atbildības par precī,
guli, komandier, guli, tādā naktī katra sieviete pacietīgi gaida,
bažīgi čukstot — nu, ko tu, nu guli tak, guli.

Skaties, cik viņam tumšas asinis, — teica viens opers otram, —
tas no noguruma. It kā viņš nebūtu gulējis pēdējos desmit gadus. Aha, —
piekrita otrs, — vai arī gulējis ļoti slikti. Izskatās, ka šauts no tuvuma, — atkal
ierunājās pirmais, — no sākuma priekšējo mašīnu nomētāja ar granātām,
pēc tam apšāva pārējos, te nepārskatāms ceļa posms, redzi,
tur viņus sagaidīja, es arī viņu vietā tā būtu darījis, — teica pirmais. —
Kādu dienu izdarīšu ar.

(fragments no Serhija Žadana dzejoļa «Revolveri un rozes»,
no ukraiņu valodas atdzejojis Jānis Elsbergs)

Revolvers and Roses

In the beginning of the 90s, in an early fall you could die
even from pronouncing these words alone — the beginning of fall, the beginning of the 90s,
old chronicles of crime where
a caravan of lorries go from Deutschland through Polska to the East. In the fore car
there is a security foreman — a young polak
with an army carbine,
in black leather jacket,
in Russian camouflage — driving his ten lorries
along the sleepy Masurian lakes.

And it's not clear what they are bringing and why do they toil
through time that has stopped in this area of their fatherland, and it's not clear
why he is not sleeping if all the women of Berlin's porn magazines
are singing to him, singing — Sleep, commander, sleep, while you are sleeping,
while you still have peace;
when you are having sex, your scars are glowing in the dark room,
when you are breaking off bread, the skies above the lakes are breaking,
sleep, commander, sleep, everyone is dying, everyone is being born,
everyone is crossing to the other shore of freedom, death
has one advantage — it releases you from responsibility about the goods,
sleep, commander, sleep, every woman patiently awaits on a night like this
anxiously whispering — oh sleep, do sleep, sleep.

Look, he has such a dark blood — said one officer to another, —
that is from exhaustion. As if he hadn't slept for the last ten years. Yeah, —
the other agreed, — or had slept very badly. Looks like the shots came from close, — said
the first one again, — at the beginning, the fore car was scattered with grenades,
then the rest of them were shot, it is a stretch of road hard to see in full, see,
they met them there, I would have done the same if I were them, — said the first one, —
One day I will.

(excerpt from Serhiy Zhadan's poem
“Revolvers and roses”)

Ранньої осені на початку дев'яностих можна було померти
лише від вимовляння цих слів – рання осінь, ранні дев'яності,
кримінальна хроніка, в якій
караван фур їде з бундесу, через Польшу, на схід. В головній
машині сидить начальник охорони – молодий поляк
із армійським

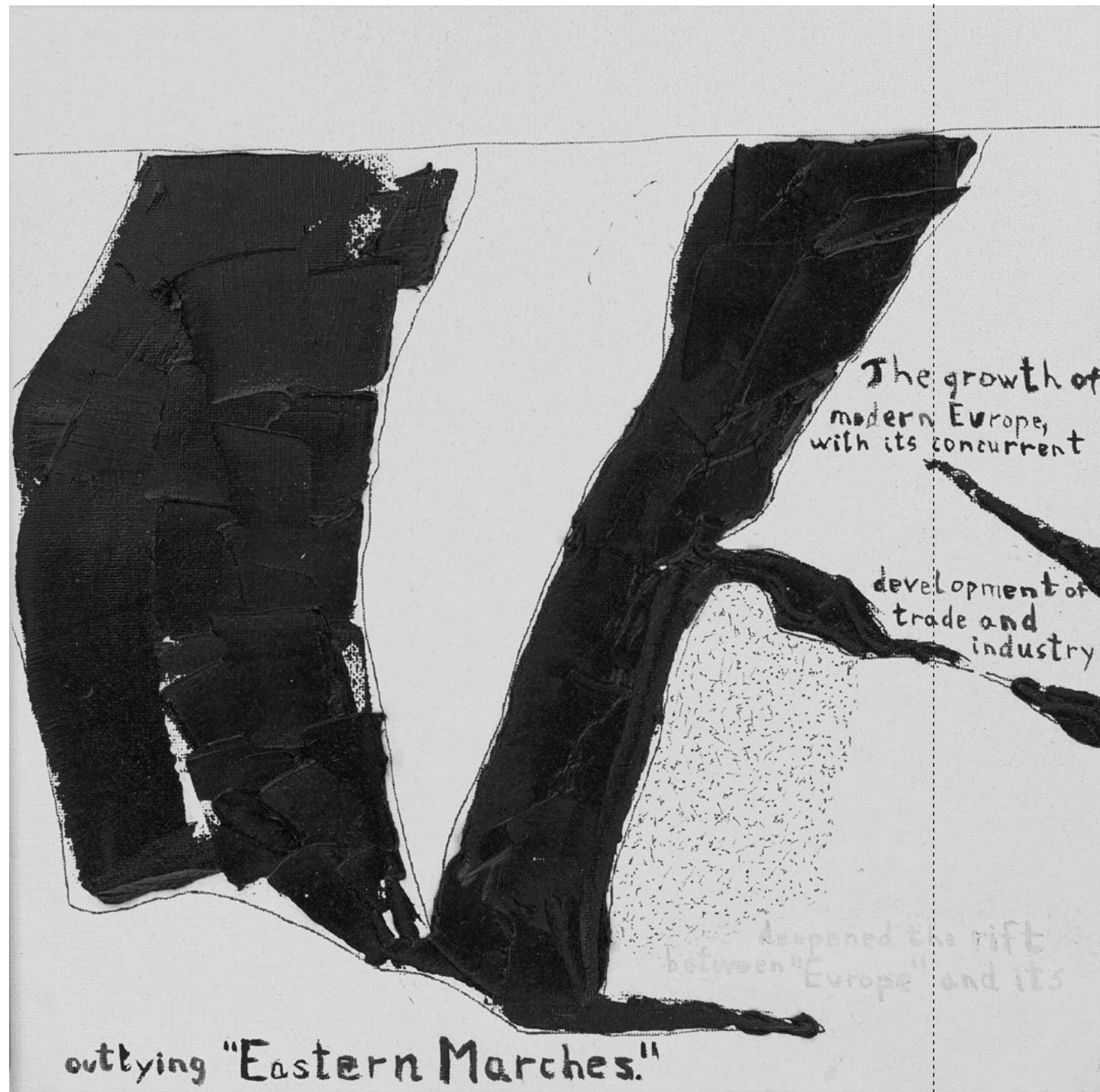

Nomaļās Austrumu provinces

«Valstis, kuras tagad kļuvas par Impērijas rietumu provincēm, gadsimtiem ilgi bijušas austrumu perifērijas. Jaunlaiku Eiropas attīstība, tās rūpniecisko un tirdzniecības centru drudzainā darbība ir padziļinājusi šķirtni starp tā saukto «Eiropu» un tās «Austrumu marku». Ja šodien jautātu Aidaho štata iedzīvotājam, ko viņš saprot ar vārdu Eiropa, viņš droši vien minētu Franciju, Holandi, Itāliju, Vāciju. Tālāk austrumos viņš vairs neorientējas, un tur dzīvojošās tautas viņam liekas neievērojamu un atpalikušu cilšu sajaukums. Iespējams, ka Aidaho iedzīvotājs pārstāv «vēsturisko atpalcību», t. i., viņa apziņa ir pakļauta novecojušiem stereotīpiem, kuri jau ir pretrunā ar faktiem. Tomēr viņa uzskati ir zīmīgi, tie ietekmējuši amerikāņu politiķu rīcību, kuriem «Austrumu markas» zaudējums par labu Krievijai nelikās nekas tāds, kam varētu būt nopietnas sekas. Ilgākā vēstures posmā nauda un vara koncentrējās Eiropas rietumos, un tur arī veidojās tie kultūras modeļi, kuri vēlāk izplatījās austrumos (piemēram, baznīcas un pilis Polijā cēla itāļu arhitekti, poļu dzejnieki labprāt atdarināja franču dzejas formas utt.). Austrumeiropas un Viduseiropas valstis bija «nabaga radinieki», puskoloniāla teritorija. Rietumu attieksmē pret tām netrūka aizbildnieciskas nevērības, un tā neko daudz neatšķīrās no Aidaho iedzīvotāja pārāk tiešajiem spriedumiem.» (Česlavs Milošs. *Sagūstītais prāts*. No poļu valodas tulkojis Uldis Bērziņš.)

Outlying Eastern marches

“Those countries which today form the Western provinces of the Imperium were for centuries the eastern peripheries of that civilization. The growth of modern Europe, with its concurrent development of trade and industry, deepened the rift between ‘Europe’ and its outlying ‘Eastern Marches’. A citizen of Iowa asked to define what he means by ‘Europe’ would probably name France, Holland, Italy, Germany. He would go no farther East, and he would imagine the inhabitants of that distant area to be a mixture of untrustworthy, backward tribes. It is possible that our Iowan is an example of ‘historical lag’, that his ideas are the products of concepts which no longer coincide with facts. Nevertheless, his opinions are characteristic, and in fact reflected in American political moves which did not see Russia’s occupation of the ‘Eastern Marches’ as a loss that could have serious consequences. After all, it was in Western Europe that money and power accumulated through the centuries and that culture patterns arose which later spread to the East. (For example, Polish churches and palaces were built by Italian architects; Polish popular art was shaped by Baroque; Polish poets admiringly followed the forms of French verse, etc.) The countries of Central and Eastern Europe were traditionally ‘poor relations’, a semi-colonial terrain. The West’s attitude toward them was in general patronizing, and still does not differ much from the somewhat oversimplified opinions of the citizen of Iowa.” (Czeslaw Milosz, *The Captive Mind*, 1953. Translated from Polish by Jane Zielonko.)

Kērzona līnija

1919. gadā Lielbritānijas ārlietu ministrs Džordžs Kērzons ievilka līniju kartē, lai pārtrauktu robežstrīdus Austrumeiropā un atnestu mieru. Miers nebija ilgs, taču kādu laiku Kērzona līnija kalpoja par demarkācijas līniju starp neatkarīgajām valstīm, kas bija radušās pēc Pirmā Pasaules kara un Krievijas impērijas sabrukuma.

-
- > Rudyard Kipling. *The White Man’s Burden*. 1899.
 - > Lenin. *The Right of Nations to Self-Determination*. 1914.
 - > John Maynard Keynes. *The Economic Consequences of the Peace*. 1919.

Curzon Line

In 1919, British Foreign Secretary George Curzon drew a line on a map to stop fighting in Eastern Europe and bring future peace. The peace was not long lasting but the line served as a demarcation between independent states which emerged in the wake of the Great War and collapse of tsarist Russia.

-
- > Rudyard Kipling. *The White Man’s Burden*. 1899.
 - > Lenin. *The Right of Nations to Self-Determination*. 1914.
 - > John Maynard Keynes. *The Economic Consequences of the Peace*. 1919.

Francis Fukuyama. The End of History?

Līdz ar Padomju Savienības sabrukumu pasaules vēsture ir beigusies, paziņoja Frensis Fukujama astoņdesmito un deviņdesmito gadu mijā. Liberālās demokrātijas modelis bija pierādījis savu vēsturisko pārākumu pār sociālismu. Bijušās sociālistiskās Austrumeiropas valstis tika nodēvētas par «pārejas ekonomikām», iezīmējot tām vēsturiski lemto pāreju no disfunkcionālā sociālistu projekta uz īstām, pareizām demokrātijām, ko virza tirgus neredzamā roka un balsta pilsoniskā sabiedrība. Lai arī šis redzējums ietvēra zināmu paternālismu no Rietumu puses, tas vērsās pie Austrumeiropas valstīm kā potenciāli pilnvērtīgām pasaules politiskās kopienas dalībniecēm, kurām vien nepieciešams pieaugt — veicot sāpīgo, bet neizbēgamo pārejas procesu no sociālisma maldiem uz tirgus ekonomiku.

Kopš divtūkstošajiem diskursa priekšplānā iznāk postsociālisma un postpadomju jēdzieni, atzīstot, ka «pāreja» no sociālisma uz kapitālismu nav bijusi tik ātra, kā tika gaidīts, un ka nevaram ignorēt koloniālo pagātņi, no kuras nākam. «Postpadomju» ir divdomīgs jēdziens, kas gan norāda uz padomju perioda beigšanos, gan saglabā to kā atskaites punktu un atgādinājumu, ka padomju periods vēl arvien nav beidzies — Rietumiem Latvija vēl arvien bieži ir «bijusī padomju republika».

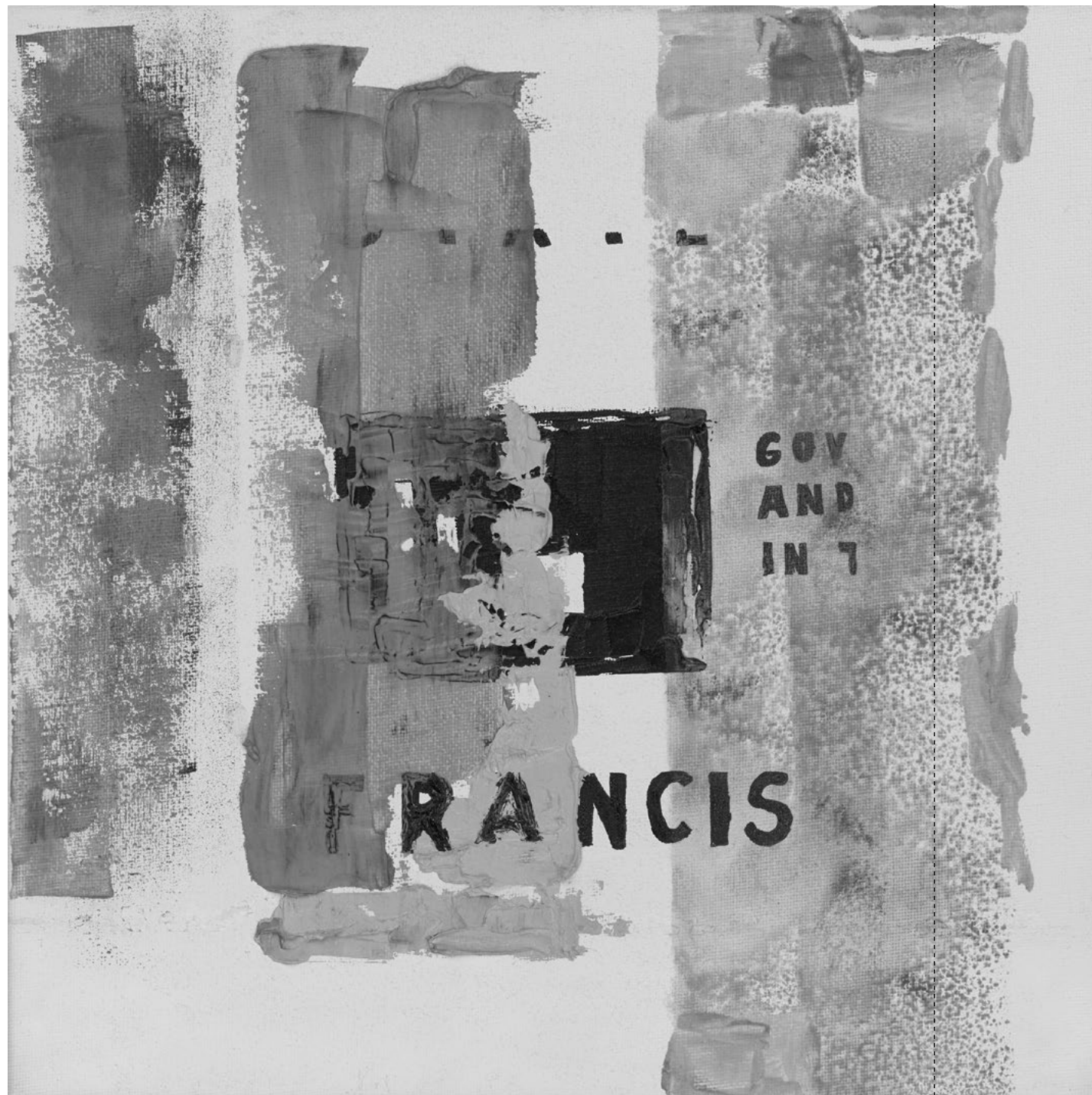
-
- > Francis Fukuyama. *The End of History?* 1989.
 - > George Soros. *Underwriting Democracy: Encouraging Free Enterprise and Democratic Reform Among the Soviets and in Eastern Europe.* 1991.
 - > Immanuel Kant. *Beantwortung der Frage: Was ist Aufklärung?* 1784.
-

Francis Fukuyama. The End of History?

With the fall of the Soviet Union, Francis Fukuyama announced the end of history. The project of liberal market democracy had proven its historical supremacy over socialism. The former socialist states of Eastern Europe were dubbed “transition states”, indicating their destined path to transform from failed socialist projects to proper democracies, supported by civic society. Although this worldview included certain patronizing attitudes from the West, it addressed the subjects of Eastern European states as potentially fully fledged citizens of the world, who just had to make the transition from flawed socialistic misconception, to the adulthood of the market economy.

From the 2000s, the concepts of postsocialist and post-Soviet came to the foreground of discourse, recognizing that the “transition” from socialism to capitalism has not been as quick as expected and that we cannot ignore the colonial past we come from. The concept of “post-Soviet” contains some ambiguity—it indicates the end of the Soviet era and yet keeps the Soviet as a point of reference; for the West, Latvia is still a “former Soviet republic.”

-
- > Francis Fukuyama. *The End of History?* 1989.
 - > George Soros. *Underwriting Democracy: Encouraging Free Enterprise and Democratic Reform Among the Soviets and in Eastern Europe.* 1991.
 - > Immanuel Kant. *Beantwortung der Frage: Was ist Aufklärung?* 1784.
-

Harijs Keins gūst vārtus pret Panamu, 2018. gada Pasaules kauss

Kad Harijs Keins gūst vārtus pret Panamu no 11 metru atzīmes, padarīdams rezultātu 5:0 Anglijas labā, tā pirmajā acumirkli izskatās vien kā grandioza estētiska izrāde. Taču simboliskajā dimensijā Pasaules kauss futbolā no jauna iedzīvina gadsimtiem senās centra un kolonijas attiecības. Lai arī Anglija vairs nav patstāvīga valsts, tai ir vēsturiskas tiesības piedalīties FIFA pasaules čempionātos kā patstāvīgai valstij. Un Panama, lai arī neatkarīga valsts, nespēj mēroties ar Angliju futbolā.

Padomju laikos sports dažkārt tika izmantots, lai nolaistu tvaiku un izpaustu nacionālā lepnuma jūtas. Kad varenā PSRS hokeja izlase spēlēja ar Čehoslovākiju pasaules čempionātā, latvieši mēdza just līdzīgu čehu komandai, raisot apjukumu un nepatiku krieviski runājošajos. ○

> England—Panama 6:1, 2018 FIFA World Cup.

> James C. Scott. *Weapons of the Weak: Everyday Forms of Peasant Resistance*. 1985.

Harry Kane strikes against Panama, World Cup 2018

When Harry Kane struck against Panama from the penalty spot in the forty-fifth minute, taking the score to 5:0 to England, it looked at first glance like a pure aesthetic spectacle was taking place. On a symbolic plane, though, the World Cup is the re-enactment of the old center-colony relationship. Although England is a separate state no more, it has a permanent seat in FIFA and a right to play in the World Cup. And Panama, although an independent state, is no match for England in soccer.

During the Soviet era sport was used to vent emotions of oppression and national pride. When the mighty USSR hockey team was playing against the CSSR in the World Championship, Latvians were cheering the Czech team, to the bewilderment and anger of the local Russian-speaking population. ○

> England vs. Panama 6:1. FIFA World Cup. 2018

> James C. Scott. *Weapons of the Weak: Everyday Forms of Peasant Resistance*. 1985.

